

*Pokud máte rádi romány Davida Nichollse,
nade všechnu pochybnost si zamilujete i tuto knihu*

CO

JSME

si

NEŘEKLI

RORY DUNLOP

CO
JSME
si
NEŘEKLI

RORY DUNLOP

2017

Copyright © 2016 by Rory Dunlop
Translation © 2017 by Květa Palowská

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky přenášena či šířena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu WHAT WE DIDN'T SAY,
vydaného nakladatelstvím Twenty7 Books, Londýn 2016,
přeložila Květa Palowská
Odpovědná redaktorka: Karin Lednická
Jazykový redaktor: Jiří Popiolek
Korektura: Iveta Muchová a Hana Pušová
Sazba písmem Minion Pro a grafické zpracování obálky: Rajka Marišinská
Vydání první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v dubnu 2017

ISBN 978-80-7498-210-1

Věnováno Lize, Mary, Connie, mámě a tátovi

Hle, jde Londýnem, aby řekl Clarisse, jak jen to dokáže: miluji tě. A člověk to nikdy neřekne, myslil si. Jednak otálí, jednak se stydí...

Richard vešel, podával jí květiny... růže, rudé a bílé růže. (Ale nedokázal se přinutit a říci jí, že ji miluje; nedokázal to říci.)

To je milé, řekla a vzala od něj květiny.

Musí jít, řekl a povstal. Ale na chvíli zůstal stát, jako by se chystal něco říci; copak? Divila se. Proč? Vždyť jsou tu růže.

„Nějaký výbor?“ zeptala se, když otevřel dveře.

„Arménci,“ řekl; nebo možná: „Albánci.“

Virginia Woolfová: *Paní Dallowayová*

Milý Michaeli,

shromáždila jsem tyhle písemnosti, protože chci, abys pochopil některé věci o mně a o tátovi. Mrzí mě, že jsme ti je nevysvětlili dříve, ale mysleli jsme si, že bychom měli počkat, až ti bude osmnáct. Nejjednodušší způsob je nechat tě zkrátka přečíst si, co jsem vytiskla – několik e-mailů, deník tvého otce (s mými komentáři) a naše dopisy tobě.

Až začneš číst, možná se podivíš, proč musíš vědět o zdarech i nezdarech, které potkaly naše manželství předtím, než ses narodil, ale pokračuj a pochopíš.

A neměj strach – není to jediný dárek!

S láskou
máma

1. ČÁST

Od: Laura Fergusonová
Odesláno: 3. března 2011, 16:06
Komu: Jack Randall
Předmět: Zavolej mi!

Jacku,

já vím, jak to muselo vypadat, ale všechno je jinak, přísahám. Omlouvám se, jestli jsem řekla něco ošklivého, ale neviděla jsem tě dva roky a pak se najednou bez varování objevíš. Byla jsem v šoku a nedokázala rozumně uvažovat. Prosím, dej mi příležitost vysvětlit, jak se věci mají. Zavolám ti znovu odpoledne.

Laura

Od: Laura Fergusonová

Odesláno: 3.března 2011, 19:54

Komu: Jack Randall

Předmět: Re: Zavolej mi!

Napsala jsem ti spoustu textovek a telefonovala tolikrát, že si začínám připadat směšně. Můžeme si prosím promluvit? Člověk snadno špatně pochopí, jakým tónem je psaný e-mail, nemyslíš? Uklidnilo by mě, kdybych slyšela tvůj hlas, i když se na mě zlobíš.

L.

Od: Laura Fergusonová
Odesláno: 4. března 2011, 2:23
Komu: Jack Randall
Předmět: Re: re: Zavolej mi!

Jacku,

už mi to leze krkem. Zrovna teď nemám další stres zapotřebí. Natrápila jsem se dost i předtím. Jestli chceš, abychom si promluvili jako dospělí lidé, v pořádku, zavolej mi, ale doprošovat už se tě nebudu. Tohle je poslední e-mail, který ti posílám.

Sbohem,
Laura

Od: Laura Fergusonová

Odesláno: 4. března 2011, 6:45

Komu: Jack Randall

Předmět: Re: re: re: Zavolej mi!

Ach, Jacku, neudělal jsi žádnou hloupost, že ne? Víš, jakou mám o tebe starost. Dej mi zkrátka vědět, že jsi v pořádku, i když mě nenávidíš. L.

Od: Jack Randall

Odesláno: 4. března 2011, 10:31

Komu: Laura Randallová

Předmět: Re: re: re: re: Zavolej mi!

 Štrasburský deník

Milá Lauro,

není pravda, že tě nenávidím, a „neprovedl jsem žádnou hloupost“, ať už tím myslíš cokoli. Nechtěl jsem s tebou zkrátka mluvit. Určitě bys uměla vysvětlit tu šťastnou malou epizodu, ke které jsem se nachomýtl, a jsem přesvědčený, že by to všechno dokonale dávalo smysl, ale už mě nebaví být za hlupáka. Netvrdím, že jsi lhářka. Troufám si říct, že většina z toho, co jsi mi řekla, je pravda, ale příběh nikdy není celý, vid'?

Nechci, aby moje poslední zpráva vyzněla rozhořčeně. Pořád tě miluji a vždy ti budu přát jen to nejlepší. Připojuji něco, co jsem napsal – nazval jsem to Štrasburský deník,

ale upřímně řečeno, týká se spíš našeho rozchodu než toho, jak od té doby žiju. Psal jsem ho pro sebe – vnímal jsem to jako způsob, jak se vyrovnat s několika předchozími roky – ale rád bych, aby sis moje zápisky přečetla, protože po dvaceti společných letech je toho tolik, co jsme si neřekli!

Někdy zase napíšu, ale hned tak to nebude. Když jsem se vrátil do Londýna, abych se s tebou setkal, byl jsem celý rozrušený a plný naděje. Dej mi čas, abych se s tím vyrovnal.

Tvůj manžel
Jack

Od: Laura Fergusonová

Odesláno: 4. března 2011, 23:47

Komu: Jack Randall

Předmět: Re: re: re: re: re: Zavolej mi!

 [Redigovaný] Štrasburský deník – 1. část

Nejmilejší Jacku,

přečetla jsem tvůj deník a nevím, jestli se mám smát nebo plakat – tolik věcí jsi špatně pochopil! Ke konci jsem se ještě nedostala – cítím se už trochu unavená a rozrušená – ale během čtení jsem přidala pár komentářů a oprav. Přečti si je, prosím. Chci, abys náš rozchod vnímal jako celou řadu nepochopení a nedorozumění. Zřejmě je už pozdě, abychom předchozí dva roky znovu otevírali, ale není důvod, abychom se nevidali alespoň jako přátelé. Chybíš mi, Jacku, a myslím si, že i ty mě postrádáš. Tak mi zavolej.

Laura

[EDITOVANÝ] ŠTRASBURSKÝ DENÍK – 1. ČÁST

1

V současné době žiju ve Štrasburku – městě kýčovitě, přesyťující krásy; perníkových chaloupek; změti suvenýrů a rezavých stojanů s fotografiemi; s pomalu tekoucími kanály a línými labutěmi. Když vyjde slunce, je dost teplo, aby si člověk připadal jako na jaře. S přicházejícím večerem se ale po zdech začínají plazit stíny, teplota klesá a z halasících ulic s okny domů vyzdobenými truhlíky s květinami mizí hluk.

Večer je všude ticho a chlad zalézá pod kůži. Jen osamělost dlážděná kulatými kameny a studená obloha.

Já obývám jeden z bytů v bloku nad nákupním centrem Place des Halles. Žádného souseda jsem zatím nepotkal, kromě statného muže ve středních letech, který bydlí vedle. Vidám ho každou chvíli cestou k výtahu nebo zpátky, vždy má na sobě oblek a doprovází ho mops, pyšně poskakuje po pánově boku jako milenka vedle gangstera. Často k panu Mopsovi svou nijak vynikající šroubovanou francouzštinou prohodím, že jeho pes je nádherný, ale upřímně řečeno, když vidím zmačkaný obličejík toho ubohého tvora nebo

zaslechnu jeho žalostné funivé pokusy o nadechnutí, cítím směs lítosti a odporu. Pokaždé, když psovi složím poklonu, pan Mops se na mě zasvěceně usměje, jako kdyby s respektem bral na vědomí dalšího znalce.

Můj byt je moderní a funkční; každý centimetr má své využití. Elektrické rolety v ložnici a v obývacím pokoji lze přimět, aby se skřípající, vrzající neochotou odhalily špičatou věž katedrály vysoko nad terakotovým rumišťem střech. Někdy ležím hodiny v posteli, kouřím cigarety, pozoruju ten výhled a dumám nad minulostí, přítomností a (když se odvážím) nad budoucností.

Mnohokrát jsem si představoval, že se vracím domů, ale nejsem připravený. Moje kariéra je v troskách a pověst zničená, ale to mi v návratu nebrání. Nedokážu se smířit s tím, že bych vídal Lauru s jiným mužem. Lepší je žít v jiné zemi, kde nehrozí, že bych na ni narazil nebo potkal někoho, kdo ji zná. Všechno jsem s hrůzou snášel, ale je těžké vidět, co dalšího jsem ještě mohl udělat. Nejspíš jsem zkrátka mohl celou věc ignorovat. Předstírat, že jsem si ničeho nevšiml. Nebo jí dát požehnání. Žít v otevřeném vztahu, jak vždycky chtěla. Jenomže já mám dojem, že bych tak žít nedokázal, neustále čekat na další ponížení, dusit vztek a skrývat bolest. Sedět doma sám a přemítat, kdy se vrátí a jestli se mám zeptat, kde byla. Raději vím, že nepřijde.

[Jacku, ty hlupáku, já jsem nikdy nechtěla otevřený vztah! Dvacet let jsem ti byla věrná. Nikdy jsem neměla ani nejmenší zájem o nikoho jiného.

Myslím, že vím, odkud vítr fouká. Jde o tu příhodu s Juliánem, o které jsem ti vyprávěla, vid? Jak nechal

svou ženu jít domů s jiným mužem, když je viděl flirtovat na večírku. Nevykládala jsem ti tu historku, protože jsem chtěla, abys udělal totéž! Byly to jen drby. Kdybys Juliána znal, pochopil bys, proč mě to tak pobavilo. On vypadá tak úřednický! Denně nosí do práce oblek od Savile Row – košili má vždycky absolutně čistou a na tváři ani známky po strništi! A jeho žena je taková ta stydlivá drobná bytost v perlách a kašmíru, která mluví tak tiše, že ji člověk sotva slyší. Na firemním večírku jsem z ní nikdy nedostala víc než dvě slova. Usedlejší pár si neumíš představit.

Takže jestli z mého hlasu zazněl obdiv (čemuž nevěřím), pak jen proto, že mám ráda, když mě lidé překvapí. Zapomínáš, že já jsem na rozdíl od tebe nikdy nepovažovala sex za něco zvlášť důležitýho. Proto nejspíš nejsem žárlivá jako ty. Kdyby ses párkrát ocitl v posteli s tou svou ex (jak se jmenuje – ta, co má oči moc blízko u sebe jako pavián?), mně by to nevadilo.]

2

Jsou čtyři hodiny odpoledne a sedím venku u kovového stolku na Place du Marché Gayot.

Tohle náměstí jsem objevil náhodou, když jsem se snažil uniknout davům před katedrálou. Kráčil jsem po Rue des Frères a čirou náhodou jsem pohlédl doprava. Otevřenými okny kavárny jsem zahlédl nádvoří, jaké jsem ještě nikdy neviděl. Vrátil jsem se a našel v kamenných zdech lemujících silnici průchod.

Uprostřed dlážděného náměstí nepochopitelně trůní balvan velikosti člověka. Ze všech stran staré dřevěné domy s průčelími zdobenými šikmými fošnami. Mezi kavárnami a restauracemi jsou roztroušené stromy a slunečníky, poskytující rovnováhu světla a stínu. Nic tu není úplně rovné – chatrné kovové židle sedí v podivných úhlech na zvlněné podlaze a stoly se viklají, když člověk posune sklenku s pitím.

Moje kavárna je poslední místo, kam svítí slunce, a z toho důvodu se těší největšímu zájmu odpoledne. Servírka má ble-

dou pleť a tmavé vlnité vlasy smotané nad ušima do dvou uzlů. Když mě obsluhovala včera, všiml jsem si, že má na vnitřní straně paže tetování – čínské znaky vedoucí k namodralému zápěstí. Těžko říct, jestli mě poznává. Během posledního měsíce jsem tu byl téměř každý den, takže by mohla, ale zřejmě má v hlavě jiné věci – mluvili jsme spolu sice mockrát, ale nikdy mi nepohlédla do očí.

Kolem domů se rozléhá nepřetržitě brebentění jako v divadle před začátkem představení.

Dosud jsem se tou záležitostí odmítal podrobně zabývat. Zabalil jsem minulost do bublinkové fólie několika neurčitých vět typu „Co se stalo, stalo se“ nebo „Je to, jak to je“. Vím jako kdokoli jiný, že sám sobě lžu – že žal je mnohem škodlivější, když není oplakávaný. Viděl jsem hodně pacientů, kteří používali stejnou obranu, se stejným účinkem.

Kdyby tohle byla terapie, začal bych se svou matkou, ale s tím jsem skončil. Nemůžu napsat nic, o čem bych už nemluvil a co bych už nerozebíral, a nemám sílu dál vířit vodu. Nevěřím, že je možné vinit ze všeho rodiče. Představa, že kritizuji matku za všechny svoje chyby, když mi věnovala víc lásky a pozornosti, než se většině lidí dostane od obou rodičů dohromady, je nemyslitelná. Jestli je to obrana, pak taková, kterou já nikdy nezbořím. Je to podpurná zeď mojí osobnosti. Ne, pokud je možné někomu dávat vinu, pak mně a Lauře a samozřejmě Zacu Fordovi.

[A Klaudivi. Hlavně Klaudivi. Vlastně téměř výhradně jí.]

Teď je těžké vzpomenout si, jaký býval můj život. Připadám si jako probuzený ze snu – vnímám prázdno, ale nedokážu si vybavit, co chybí. Strávil jsem s Laurou tisíce dnů, přesto jich dokážu vylovit z paměti jen pár.

Vzpomínám si na okamžik, kdy jsem ji poprvé uviděl – černovlasou vysokoškolačku, udýchanou, jak právě vyběhla do schodů a celá rozpálená vlastní krásou se usmívala nějakému skrytému vtipu; k hrudi přitisknutý žlutý blok; poskakovala po učebně jako kolouch. Během celého prvního semináře se usmívala, a když odešla, její záhadný úsměv zůstal.

[Pamatuješ, čemu jsem se smála? Dovol, abych ti zmíněný první seminář popsala.

Přihlásila jsem se na přednáškový kurs Freud a literární kritika (aniž bych o jednom či druhém něco věděla nebo se o téma zajímala), a jdu pozdě. Nahoře na schodech stojí Karolína (Na tu si určitě vzpomínáš!), vyzývavě mrká a vystrkuje výstřih na Neila, oblečeného jako drogový dealer, v širokých džínách a baseballový čepici, třebaže všichni víme, že skončil ve Westminsteru.

Ze dveří vycházejí dvě zrzavé holky, zírají si vzájemně do očí a smějou se.

„Dále,“ ozve se sebejistý, panovačný hlas. Má venkovský přízvuk, jako by jižan předstíral, že je z Manchesteru.

Na druhém konci starodávného stolu sedí tenhle nezvykle vypadající muž. Svým způsobem pohledný, ale první, čeho si všimnu, jsou rezavohnědé vlasy, které se mu vznášejí nad hlavou jako afro. Košili má samý flek,

okraj límce otřepený. Jeho obličej je jemný a hranatý jako tvář kočky a má nejsvětlejší, nejmírnější, nejmodřejší oči, jaké jsem kdy viděla.

„Posadte se. Posadte se.“ Chvějí se mu rty, nebo je to tím světlem v očích, zkrátka vypadá, jako kdyby se chystal říct vtip. Hodí každému knihu, chňapneme po ní, než sklouzne ze stolu. „Tohle,“ prohlásí, „je Oidipus Tyrannus v překladu Roberta Faglese, vydal Penguin. Koupil jsem každému jeden výtisk. Najděte si stranu číslo jedna, scénickou poznámku nahoře. Četl někdo z vás originál?“

„Ne,“ hlesne Karolína smutným, zajímavým hlasem. V tu chvíli úplně zapoměla na Neila. Obrátila si židli tak, aby seděla přímo tváří v tvář flirtujícímu učiteli, a vypnula prsa, aby měl lepší výhled.

„Naštěstí pro vás,“ poznamená vyučující. „Já se musel rok učit starořečtinu, abych tuhle zatracenou věc dokázal přečíst v originále! Jednu věc, a možná jedinou, jsem se ale v každém případě naučil, a sice, že v řecké tragédii žádné scénické poznámky nejsou. Takže to, co nacházíme tady na první stránce nahoře, vytvořil Robert Fagles. Čtěte,“ řekne, dívá se na mě a potlačuje úsměv.

„Dveře jsou otevřené. Oidipus předstoupí, vznešený, až na zrádné kulhání...“ Zvednu hlavu a nejspíš se usměju, protože jsem nepochopila vtip.

„Rozumíte, Bob Fagles si jednoduše řekl, co já vlastně o tom chlápkuvi Oidipovi vím? Za á. Byl to král. Za bé. Měl oteklou nohu. A tak si Bob dal dvě a dvě dohromady. Jenomže já si myslím, že Bob režírovat

*moc neuměl. Předvést tohle není tak jednoduché. Po-
dívejte se.“*

*A pan Flirták vyskočí ze židle, zvedne bradu a vypne
hrud. Ukloní se a pomalu se vydá po místnosti, maje-
státně kyne rukou, nadutě pokyvuje a rychle mrkne na
Karolíniny kozy a celou dobu za sebou táhne nohu jako
zombie. Když pan Flirták dojde na druhý konec míst-
nosti, Neil se řehťá tak, až sjede na podlahu. Dokonce
i Karolína si po rozpačitém váhání dovolí několik proni-
kavých uchichtnutí.*

*Na konci první hodiny jsem do toho zábavného
muže, který rád flirtuje, i do jeho falešného přízvuku
byla zamilovaná. Nebyl jako špatně naložení, zamklí
kluci, se kterými jsem chodila předtím. Ti by dali pěsti
každému, kdo by se jim odvážil smát. Usilovně jsem se
snažila získat pochvalu dotyčného, odvrátit alespoň na
pár okamžiků pohled těch jeho úžasně něžných očí od
Karolíniných prsou.*

*Chudáku Jacku! Studentka, která se na konci se-
mestru objevila u tvých dveří, nebyla ta pravá, vid'?*

Jenomže už je to tak dávno, že to ve skutečnosti není Lau-
ra, jen polovičatá představa dívky, která dospěla v Lauru.
Tehdy jsem do ní byl zamilovaný, ale později, když jsem ji
znal, nebo jsem si to alespoň myslel, jsem ji opravdu miloval.
Ze dnů složené roky, které spojují dívku Lauru se ženou Lau-
rou, jsou nenávratně pryč. Obrovská bílá masa strachu a lí-
tosti mi znemožňuje pohyb a odrazí každý můj pokus chňap-
nout po vzpomínce.

Chci pochopit, kde se stala chyba, ale myšlenky se ztráce-

jí jako zhasínající ohňostroje. Neviditelný štít odporu chrání nějakou pravdu, kterou nechci uznat. Možná se stydím za to, jak jsem Lauru získal – starší učitel a žačka bez otce.

[Já nebyla bez otce! Táta sice od nás odešel, ale pořád se s ním občas vídám. Nechyběl skoro na žádné moje narozeninové oslavě. A ty jsi o pouhých osm let starší než já! Vážně věříš tomuhle psychoblábolu? Já ne. Něco ti povím. Víš, na co s oblibou vzpomínám? Týká se to naší první společné dovolené – v New Yorku.

Přiznám, že když jsme opustili Londýn, byla jsem ještě pod tvým vlivem. Já v té době měla práci a tys byl student, nebo alespoň zaučující se psychoterapeut, ale já k tobě pořád vzhlížela, jako bys byl můj učitel, vážila jsem si každé tvé lakonické poznámky a lámala si hlavu nad každým zachmuřeným tichem, kdykoli ses odmlčel. A když jsme na letišti JFK vystoupili do hradby vlahého ovzduší a houkajících aut, nejprve jsem pohlédla na tebe, v přesvědčení, že budeš vědět, co dál. Dokonce si pamatuju, co jsi říkal, když jsme se drželi za ruce na odřených kožených sedadlech vzadu v taxíku, uvěznění v dopravní zácpě na Queensboro Bridge. Pronesl jsi, že město, které vidíme z mostu, „je město viděné poprvé, ve všech jeho bouřlivých příslibech tajemství a krásy na světě“. Cítila jsem k tobě obrovský respekt, dokud jsi mi neřekl, že autorem oněch slov je F. Scott Fitzgerald. Ale pamatuješ si ten následující den? Připomenu ti ho.

Central Park za mrazivého podzimu. Skály se třpytí,

listí je kaštanově hnědé. Navrhuju projíždku na kole. Ty, symbol sebejistého, moudrého stařešiny, chvíli váháš. Co se stalo? uvažuju. Řekla jsem nějakou hloupost? Nemůžeme si pronajmout kola?

„Mám dojem, že jsem viděla pár kol k pronájmu poblíž umělého kluziště,“ dodám.

„Ale tam se nám asi nebude chtít vracet, nebo jo?“ řekneš zachmuřeně.

„Jdeme,“ hlesnu nesměle. „Bude to legrace.“

„Dobře,“ prohlásíš mužně a odhodlaně.

Nechápu, proč se tváříš tak vážně, když nám vousatý cyklista v kulichu ukazuje, jak funguje zámek a stojan. Vypadáš pohledně a mladě, jak tam tak stojíš v zářivé červené helmě a špulíš rty, když platím za dvě hodiny.

„Takže je to normální kolo?“ řekneš. „Žádný neobvyklý prvky? Člověk zkrátka šlape a nic víc?“

Chudák cyklista je z tvých otázek celý rozpačitý. A pak se zhluboka nadechneš a opřeš se do jedné šlapky. Tváříš se tak zkušeně a důstojně, když kroužíš pomalým, sestupným obloukem. A když nakonec spadneš a uhoříš se do ramene, pořád pevně svíráš říditka, jako bys do poslední chvíle doufal, že třeba zastaví tvůj pád.

Když jsi ke mně se zaraženým výrazem a helmou na stranu vzhlédl, byl jsi jiný člověk. Došlo mi, že jsem se v souvislosti s tebou v mnoha věcech spletla. Když jsi ve společnosti mých přátel studentů mlčel, nechoval ses tak proto, že bys byl na naše řeči příliš chytrý a dospělý, ale proto, že sis připadal trapně a nepatřičně. Tvůj hlas byl vždycky tak klidný a rozhodný, až jsem si myslela, že se

nikdy nemýlíš a máš všechno pod kontrolou. Když jsem si uvědomila, že je všechno jinak, nemilovala jsem tě o nic míň. Dalo by se říct, že to byla chvíle, kdy jsem přestala mít ráda idol, který jsem si vysnila, a začala tě milovat takového, jaký opravdu jsi.

Takže jestli jsem v tobě někdy viděla postavu otce, ta představa se rozbila na kusy před patnácti lety na newyorském chodníku. A taky dobře. Ani náhodou jsem nechtěla, abys mi nahradil otce, já si přála, abys byl jeho opakem – táta se ke mně choval hezky, ale mámú trápil běháním za ženskýma a pitím.]

Nemůže to být pouhé ztotožnění. Laura mě milovala dlouho potom, co jsem ji přestal učit. Celou dobu říkávala, jaké máme štěstí a jak je ráda. Ještě před třemi lety cestou na večeři na oslavu výročí našeho vztahu mě přinutila, abych si sedl na chodník pod pouliční lampou a díval se jí do očí, zatímco mi vykládala, jak mě miluje. Tehdy mi to připadalo zvláštní. Řekl jsem, že ji samozřejmě taky miluju, ale měl jsem plnou hlavu jiných věcí, například jak dlouho mě bude nutit, abych tam seděl, jestli nepřijdeme o rezervaci a co bychom řekli, kdyby šel kolem někdo, koho známe, a jestli až si stoupnu, budu mít na kalhotách flek. Teď na tu příhodu vzpomínám rád, a o to nejspíš šlo. Protože když vám někdo skoro každý den říká, že vás miluje, přestanete to vnímat jako něco mimořádného. Já vím, že chtěla, abych se vyjadřoval působivěji, ale moje láska k ní byla tak zjevná, že nebylo potřeba, abych o ní řečnil, natož opakovaně. Je to, jako když stoupáte na vrchol hory. Výhled vás už tolik netěší, když musíte každých pět minut zastavovat a mluvit o něm.

[Přiměla jsem tě, aby sis sedl a díval se na mě, protože když člověk má něco, jako jsme měli my, je příliš snadné brát to jako samozřejmost. Vztah není jako vyhlídka, protože dva lidé, kteří stojí vedle sebe, ji mohou vidět velmi rozdílně. Chtěla jsem od tebe ujištění, že mě miluješ tolik jako já tebe. Říkával jsi, že jsem nejistá, protože jsem si nebyla jistá rodičovskou láskou (což mimochodem není pravda), tak proč jsi mě neujišťoval svojí?]

Jasně že jsme se jako každá dvojice dohadovali o triviálních věcech, jako například, jak často chodíme na večeri a kam bychom měli vyrazit na dovolenou, ale Lauřina špatná nálada nikdy netrvala dlouho. A třebaže jsme netrávili dovolené v Mexiku nebo v Thajsku, nacházela na nich něco, co jí i mně dělalo radost. Lauřina nálada totiž byla jako papírový drak. Já držel provázek – a ona většinu času létala nade mnou, nadzvedávala mě spolu se sebou, ale každou chvíli spadla na zem a já pak spěchal rozmotávat překřížené šňůrky a běhal jsem a tahal a poskakoval, dokud se neocitla znovu ve vzduchu.

[Proč jsi musel zůstat při zemi? A ty hádky mi nepřipadaly triviální. Kdybychom se k sobě vrátili (a neříkám, že to uděláme, nebo že to dokonce chci), hranice našeho světa už nesmí určovat EasyJet!]

Ne, ne. Milovala mě upřímně. Alespoň dokud se neobjevil Zac Ford. Možná úplně všechno nebyla jeho vina – nejspíš se nesnažil záměrně zničit moje manželství a kariéru, ale kdyby ho Laura nikdy nepotkala; kdyby nepřišel na křest

mojí knihy; kdyby nevyšel nahoru po schodech a nepřipletl se do mého světa – se svým radioaktivním opálením, vyboulenými svaly a řasami nabarvenými maskarou, s chlapskou změkčilostí jako nějaký postmoderní padouch Bond...

Co tam vůbec dělal? V tabulkách v Excelu, které jsme s Kristýnou nervózně procházeli sem a tam, jeho jméno uvedeno nebylo. Kvůli zdraví a bezpečnosti se do prostor nad restaurací Princess Victoria nesmělo vměstnat víc než třicet lidí. Přátel (označení zeleně), bývalých kolegů (červeně) a rodinných příslušníků (žlutě) bylo šedesát. Několik týdnů jsme sháněli odpovědi, obvolávali náhradníky a kontrolovali závazná přijetí účasti, až jsme díky vytrvalosti, debatování a diplomacii dali dohromady potvrzený seznam třiceti lidí.

Do začátku oslavy zbývala půlhodina a přítomno bylo deset hostů.

„Mám hrůzu z proslovu,“ řekl jsem.

„Všechno dobře dopadne,“ ujistila mě Laura, „když chceš, umíš skvěle mluvit před publikem. Zkrátka předstírej, že v obecenstvu sedí hezké vysokoškolačky s hlubokými výstřihy.“

„Ohromně vtipný!“ poznamenal jsem. „Z publika ani tak strach nemám; spíš mě děsí, že nebudu mít ke komu mluvit!“

„Jen se neboj. Napíšu článek, a podám situaci tak, jako bys řečnil k našlapaný Albert Hall!“

„Ne, nedělej to,“ požádal jsem ji. „Všichni vědí, že jsi moje žena.“

„To myslíš vážně?“

„Ano, nevypadalo by to dobře. S ohledem na tvou novinářskou bezúhonnost.“

„Novinářská bezúhonnost? Děláš si legraci? Jediným důvodem, proč většina z nás pro ten časopis ještě pracuje, je fakt, že když uděláme nějaké akci reklamu, dostaneme volňásky!“

Přišla Kristýna a postavila se vedle nás. Vypadala až znepokojivě hubená – paže měla kost a kůži a všiml jsem si vystouplých lopatek. Napadlo mě, jestli se tak trestá za to, že žije sama. Seznámili jsme se na vysoké a za celou dobu, co jsem ji znal, měla jen jeden vztah. O záhadě, proč si tak inteligentní a přitažlivá žena nemůže někoho najít, se často debatovalo v její nepřítomnosti, ale nikdy, když byla u toho.

[To si myslíš jen ty. My ostatní jsme viděli, co bilo do očí – že byla zamilovaná do tebe. Mezi mými přáteli byla známá jako Camilla Parker Bowlesová.]

„Ahoj, Kristýno,“ pozdravil jsem. „Právě jsem s Laurou mluvil o proslovu.“

„Výborně. Zrovna jsem chtěla navrhnout, že bychom mohli začít.“

„Ted?“

„Jasně, ono obecně bývá považováno za dobrý nápad pronést řeč na začátku oslavy,“ podotkla Kristýna, „dřív než lidi začnou odcházet.“

„Počkejme ještě,“ dodal jsem, „na hosty, co přijdou pozdě.“ „Hmm... tak jo,“ řekla a zatvářila se nervózně. „Ale ne moc dlouho.“

Odkud by bylo nejlepší mluvit? Ať jsem se obrátil kamkoli, vždycky jsem měl za sebou lidi a před sebou prázdná místa.

„Kristýna má nejspíš pravdu,“ řekla Laura, „a měl bys akci zahájit.“

„Hmm, možná, ale není tady Adam a...“

„Jestli chceš čekat na Adama, budeš tu do zavíračky...“ „On přijde... Kdo je to?“ vybafl jsem, když schody pod námi zavržaly. Objevila se Fordova hlava s vlasy sčesanými v prouzcích dozadu jako tahy štětce. Na sobě měl jasně červenou koženou bundu zapnutou na zip a připomínal někoho mezi cyklistou a pozérem. Nahoře na schodech se zastavil a samolibě se rozhlédl po místnosti, jako kdyby prostředí odpovídalo jeho nevalnému očekávání. Když uviděl Lauru, zarazil se. „Kdo je to?“ zeptal jsem se znovu.

„Tak jo,“ prohodila Laura, jako by mě vůbec neslyšela. „Hodně štěstí!“ Letmo mě políbila.

Díval jsem se za ní, jak míří ke schodům, a vtom mi kdosi poklepal na rameno. Otočil jsem se. „Adame! Tak jsi přece přišel!“

„Samozřejmě!“ Očividně se snažil hodit se do gala, ale na rameni saka měl rozpáraný šev, a jak se chtěl oholit, všechno jenom zhoršil, protože pod spodním rtem nechal ostrůvek strniště a na krku měl skvrny od krve. „Dorazil jsem před deseti minutami. Odchytila mě tvoje kamarádka Kristýna. Hmm, totiž... povídala, že prý potřebuješ brzy začít s proslovem.“

Adam stál se sklopenýma očima, rozpačitý, že mi říká, co mám dělat, byť jen jako zprostředkovatel.

„Já vím,“ prohlásil jsem, „ale přijdou ještě další lidi!“ Přikývl a já se polekal, že jsem na něj spustil příliš zostra. Chtěl jsem mu říct, jak mě dojalo, že to dokázal – věděl jsem, že má panickou hrůzu i z menších shromáždění, než je tohle. „Díky, že sis dal tu práci.“

„Co tím chceš říct?“ Adam sklouzl pohledem na svou vybledlou kravatu. „Omlouvám se. Nemohl jsem najít novou.“

„To jsem nemyslel...“ Schody znovu zavrzaly. Pohlédl jsem dolů a uviděl Andreu. Stála zaraženě na prostředním schodu jako při dětské hře na hudební sochy.

Škubla sebou a pohlédla mi do očí. „Promiň, Jacku, na koupání musím být zpátky. Je to nejdůležitější část dne. Luca mě zabije, jestli se opozdím. Laura slíbila, že mi pošle výtisk.“

„V pořádku, Kristýno,“ řekl jsem, „jsem připravený.“

Kristýna držela v ruce mikrofon.

„Děkuji vám všem.“ Většina hlasů neztichla. Kristýna si odkašlala. „Děkuji... díky moc, že jste přišli. Je mi obrovským potěšením a ctí přivítat vás tady a představit autora. Ale dříve než o něm povím pár slov, zmíním, že výtisky *Freuda a Holmese* mám s sebou, tamhle u stánku, a pokud si knihu zakoupíte dnes, dostanete pětadvacetiprocentní slevu. Musíte ovšem platit hotově, protože jsem si zapoměla vzít termínál. Zkrátka a dobře, Jack je můj kamarád už od vysoké, a tak nejsem nestranná, ale nejde jen o mě, všichni ve Wildebore a Fisheru jsou šťastní, že se mohou podílet na vydání této knihy. Věřte mi, že je velmi náročné najít autora, který je inteligentní a zároveň laskavý a schopný proniknout do podstaty věci. A ani kniha není špatná!“ Kristýna se zasmála. „Tak nebo tak,“ pokračovala, „teď bez dalších okolků předávám slovo Jacku Randallovi!“

Rozpačitý potlesk.

„Děkuji vám,“ řekl jsem, vzal mikrofon a přihrbený jednou rukou na koleně rozkládal text, „mnohokrát...“ Mikrofon byl příliš hlasitý, a tak jsem ho vypnul. „...že jste přišli.“

Slyšíte mě?“ Ticho. „Vaše mlčení považuju za souhlas. V každém případě jsem chtěl říct, že jsem opravdu dojatý a vděčný, že jste si našli čas. Myslel jsem si, že bych vám mohl zhruba dvacet minut vykládat o ústředním tématu knihy – jak vnímám Freuda spíš jako literárního detektiva než vědce. Pak jsem si ale řekl, že nejlepším poděkováním bude, když NEBUDU mluvit o hlavním tématu knihy.“ Rozpačitý smích. „Moji přátelé mezi vámi už to slyšeli mockrát a vy ostatní, když prozradím nejlepší špeky, knihu si nekoupíte.“ Jeden člověk se zasmál. Několik dalších zašoupalo nohama po podlaze. Zvedl jsem hlavu. Muž v červené kůži stál vedle Laury a cosi jí šeptal do ucha. Usmála se a přikývla, aniž se k němu otočila.

„Takže,“ řekl jsem a přeskočil následující dva odstavce, „přejdu rovnou k poděkování. Zprvė patří Kristýně, mojí nakladatelce, za to, že projektu věřila. Bůh ví, že je to víra nepodložená důkazy. Nejdříve jsem si říkal, proč zatím nikoho nenapadlo tuhle knihu napsat. Po sedmém přepisování a dvou letech práce jsem si uvědomil, že spoustu lidí napadlo tuhle knihu napsat, ale měli dost rozumu, aby to nedělali.“ Ticho přerušil Lauřin přidušený smích. Červená kůže se nasmála. Zasunul jsem řeč zpátky do kapsy. „Za druhé děkuji své ženě Lauře, bez jejíž lásky a podpory by tahle kniha byla dokončena za poloviční dobu.“ Lauřiny bystré oči se na mě smějí. „Pardon, to je vtip P. G. Wodehouse. Po pravdě řečeno, Lauro, bez tebe bych tu knihu vůbec nenapsal. Freud řekl, že práce a láska jsou jediné, na čem záleží. Jsem šťastný člověk, protože mám obojí.“ Laura mi poslala vzdušný polibek.

S divoce tlukoucím srdcem jsem podal mikrofon Kristýně. Mám to za sebou, díkybohu, pomyslel jsem si.

Kristýna mi vrátila mikrofon a zašeptala: „Podepisování.“

„Cože? Aha, promiňte, chtěl jsem dodat, že kdybyste někdo chtěl, rád vám knihu podepíšu. Budu sedět v koženém křesle tamhle v koutě.“

Nechtěl jsem přemýšlet o poloprázdné místnosti, a tak jsem se díval před sebe na rozzářeného červenolícího muže s pleší oblečeného v tvídovém saku, který stál přímo přede mnou a nadšeně tleskal. Kdo to je? Na seznamu nebyl, nebo ano?

„Byl jsi úžasný!“ prohlásila Laura a políbila mě na krk.

„Ne. Byl jsem příšerný,“ namítl jsem.

[Vážně jsi byl úžasný. Pamatuji si, že se smála spousta lidí, nejen já. Byl jsi tak zábavný a milý, a tolik ses podceňoval! Když stojíš před lidmi, přepadne tě ta tvoje okouzlující nesmělost. Kdyby tvoje kniha měla pořádnou reklamu a na křest přišlo víc lidí, určitě by byla úspěšná. Ne že by i tak nebyla. Ale víš, jak to myslím.]

„Prosím,“ pokračoval jsem, „přiměj někoho, ať si přijde nechat podepsat knihu. Zaplať jim. Pohroz jim. Je mi to jedno. Jen nechci celý večer sedět sám v křesle. Bylo by to příliš trapný.“

„Pche,“ odfrkla Laura. „Žádný strach. Budou stát ve frontě.“

„Neřekl bych, že je tady dost lidí na to, aby vytvořili frontu.“

Uvelebil jsem se v ušáku zdobeném černými knoflíky a zkontroloval telefon. Nikdo nepřicházel, a tak jsem vstal a sháněl se po pití. S odzátkovanou lahví bílého v jedné ruce

a dvěma sklenkami v druhé jsem upíral pohled na křeslo. Co je trapnější, stát opodál a čekat, než se posadím, nebo se posadit a čekat? Stát sám u křesla a neposadit se vypadá divně. Ale co když nikdo nepřijde? Kdybych si sedl a vstal potřetí, vypadal bych divně a netrpělivě. Musím stát poblíž křesla? Najít mě by nebylo zase tak těžké. Nemohl bych se zkrátka procházet kolem a povídat si s lidmi? Nebo bych tím budil dojem, že na ně naléhám?

Laura ke mně přišla v doprovodu onoho staršího muže z první řady. Pořád jen zářil.

„Skvělá řeč!“ prohlásil a podal mi výtisk mojí knihy.

„Děkuji.“ Usedl jsem, otevřel knihu na první straně a vzhlédl. Čekal, co udělám. Probůh, blesklo mi hlavou, já ho znám. Ale kdo to je? Profesor na vysoké? Nějaký známý Lauřiných rodičů?

„Rád se s vámi setkávám,“ řekl jsem. „Dlouho jsme se neviděli.“

„Přesně tak,“ odvětil.

„Až příliš dlouho,“ dodal jsem.

„Ano.“

„Kdy naposledy?“

„Nemám tušení, ale už je to určitě pár let.“ Nastalo ticho a já se snažil zachytit Lauřin pohled. „Rád bych, abyste mi napsal věnování,“ pokračoval.

„Aha, ano, samozřejmě.“ Vykulil jsem na Lauru oči a pohodil hlavou k muži. „Věnování. Komu to má být?“

„Přímo mně,“ odpověděl.

„A co byste rád, abych napsal?“ zeptal jsem se.

„Cokoli chcete. Nechám to na vás.“

Předstíral jsem, že přemýšlím. Když sklonil hlavu, vytřeštil

jsem oči na Lauru a dloubl prstem do svého jména na titulní straně. Přemáhala smích. Měl bych se ho zeptat, jak se jeho jméno hláskuje? A co když se jmenuje Ben?

„Hmm, moje první věnování,“ řekl jsem.

Laura se postavila za něj a naznačovala mi cosi sevřenou pěstí a otevřenou pusou. Zamračil jsem se. Udělala to znovu a ukázala na svoji pěst. Pokrčil jsem rameny. Ledabyly a trochu vystrašeně jsem načmáral klikyhák a doufal, že bude přičítán mému nepěknému rukopisu.

„Děkuji,“ řekl dotyčný a sotva pohlédl úkosem na stránku, zarazil se. „Co tam stojí?“

„Napsal jsem: ‚Dobrá práce!‘“

„Aha,“ řekl a pořád se neměl k odchodu, jako kdyby si nebyl jistý, jestli se nemá ještě na něco zeptat. „Tak tedy děkuji.“

„Kdo to sakra byl?“ zašeptal jsem, když odešel.

„Michael Towne, můj děda,“ řekla Laura.

„Michael? A proč jsi mi naznačovala kouření?“

Laura vybuchla smíchy. „To nebylo kouření, ty idiote, to byl mikrofon! Neboli mik-ráč. Myslela jsem si, že by tě v té souvislosti mohlo napadnout oslovení ‚Milý Mikeu.‘“

„Z téhle situace budu mít noční můru!“ zabručel jsem. „Můžeš prosím stát přede mnou a každému se představit, abych slyšel jejich jména?“

„Dobře.“

„Ahoj!“ pozdravila Laura a přehnaně se uklonila zmatečnému Adamovi. „Já jsem Laura, autorova manželka. Jak se jmenujete?“

„Adamovi ne!“ vybafl jsem. „Lidem, který bych si třeba nemusel pamatovat!“

Víno chutnalo mdle a sklenky byly malé, a tak jsem si

průběžně doléval. Vedl jsem krátké rozhovory, a ke každému, kdo se přiblížil, jsem se snažil prohodit něco vtipného nebo neotřelého. Červená kůže nepřišla. Dotyčný se nepřetržitě zdržoval na protější straně místnosti a zdálo se, že ani jednou nepohlédl mým směrem.

Konečně jsme s Laurou osaměli. Šla na malou a já se opřel v křesle, zavřel jsem oči a odpočíval.

„Jacku, Jacku, je čas jít!“

Otevřel jsem oči. Židle spočívaly na stolech a světlo bylo příliš ostré.

V taxíku jsem usínal a budil se, vzpomínky se mísily se sny. Muž v červené kůži se nade mnou skláněl a zíral jako do hrobu.

„Kdo byl ten chlápek?“ zeptal jsem se.

„Cože?“

„Ten chlápek, co ses s ním bavila na oslavě.“

„Který?“

„Ten mladý v kožený bundě, já ho nezval.“

„A jo, Zac Ford,“ řekla. „Je malíř. Vyprávěla jsem mu o tobě. Má kamarádku, která potřebuje navštívit psychoterapeuta, tak jsem tě doporučila.“

„Ale proč tam byl? Kdo ho pozval?“

Laura cosi zamumlala, znělo to jako „nemám potuchy“. Byl jsem příliš unavený a dál se nevyptával.

Klaudie, mladá žena, která mě přišla navštívit, nebyla ani tak Zacova „kamarádka“ jako spíš přítelkyně, nebo přinejmenším jedna z nich. Samozřejmě jsem ji měl odkázat na kolegu – což jsem obvykle v případě přítelkyní přátel dělával – ale přijal jsem ji, protože jsem byl bez pacientů a bez peněz.

Věděl jsem, že je to chyba, ale netušil jsem, jak zásadní. Moje motivy nebyly úplně sobecké – Klaudie měla vážné problémy a já jí chtěl pomoci.

[To jistě, nepochybně. Ale víš určitě, že jsi rozpoznal všechny motivy pro to, abys přijal za pacientku sexem posedlou modelku?]

Většina mých pacientů zapadala do jedné ze dvou kategorií: ohrožení muži a znuděné ženy. Ohrožený muž býval obvykle zaměstnaný na významném místě a styděl se, že musí k terapeutovi. Pořád se snažil prokazovat, že má nade mnou převahu – například přicházel pozdě, jen aby mi předvedl, že má na práci důležitější věci. A když jsem učinil nějaký návrh nebo vyvodil spojitost, která ho nenapadla, říkával něco jako: „Nejsem si jistý, jestli má tohle pro mě cenu.“ Pořád řeč peněz. Žádal mě, abych opakoval, co jsem řekl, nebo tvrdil, že se nevyjadřuji dost jasně. Připomínal, kolik mi platí, a nadhazoval, jestli za své peníze dostává odpovídající služby. Získat si jeho důvěru bylo velmi složité. A dokonce ještě těžší bylo zachovat si profesionální odstup a přimět se pečovat o člověka, který mě nutil, abych si připadal podřízeně a záviděl mu.

Znuděná žena byla stejně složitá. Typicky mívala poměrně nevýznamný problém (nespavost, klaustrofobie, nervozita atd.), který léta terapie nevyлéčila. Když člověk důkladně pátral, našel v životě dotyčné trhlínu. Vzdala se kariéry, aby se mohla starat o děti, které jsou teď ve škole. Manžel trávil hodně času v zaměstnání nebo ji opustil. Pacientka nechtěla léčbu, ale poradce – osobu, které by si bez pocitu viny stěžo-

vala na manžela, který ji zanedbává, nebo na nevděčné děti. Nikdy nedošlo k žádnému posunu, a dotyčná dokonce ani neprojevila touhu něco změnit, vždy šlo jen o stagnující rozmrzelost, a bylo těžké poznat, co jiného dělat než sedět a naslouchat a dívat se na hodiny.

Klaudie byla jiná. Půvabná žena, věk něco málo přes dvacet [*kolem pětatřiceti*], podvyživená tak, že přestala menstruovat. Paže měla vyhublé na kost a v obličejí ztrhaný výraz, jako kdyby pořád špulila rty. Potřebovala okamžitou pomoc.

Při každém sezení mluvila o Fordovi. Když byla dobře naložená, vyjadřovala se o něm jako o zachránci – o úžasném a nadaném člověku, který stál po jejím boku, když bylo potřeba. Hlasem chraplavým vzrušením líčila, jak vypadal v džinsách, oblečený jen do půl těla. Jindy byl Ford chladný, ješitný a krutý, falešný playboy, co ji podvedl a přiměl k potratu, který nechtěla. Kdykoli se o něm zmínila, necítil jsem se dobře – ztratil jsem náladu a často se přistihl, jak zatínám zuby nebo se vrtím na židli. Zčásti jsem si to zavinil sám. Neměl jsem Klaudii přijímat. Terapie měla od začátku vadu. Jak jsem mohl vystupovat objektivně vůči Fordovi, když mě doporučil on, a navíc platil moje účty? Negativní emoce, které mě zaplavily pokaždé, když se o Fordovi zmínila, však byly příliš živé na to, aby šlo o pouhou provinilost. Jako bych na něj žárlil, ale důvody jsem nebyl schopen vypátrat. Když Klaudie přestala docházet, ulevilo se mi. Myslel jsem si, že Forda můžu definitivně pustit z hlavy. Chyba.

O Klaudii jsem znovu slyšel zhruba rok po její poslední návštěvě. Byla sobota. Laura se převalovala v posteli, já ležel

klidně a užíval si ničím nerušený klid. Léta manželství naše těla sesynchronizovala, ale já jsem vstával pomaleji, a tak jsem často předstíral, že spím.

[To je vtíp? Já se vždycky budila před tebou. Nevšiml sis toho, protože jsi spal.]

„Jsi vzhůru?“ řekla Laura. Neodpověděl jsem. „Jsi vzhůru?“ zeptala se hlasitěji.

„Teď už jo.“

„Promiň,“ omluvila se, „nemůžu spát.“

„Protože pořád mluvíš.“

Laura se rozesmála. Ležel jsem se zavřenýma očima, poslouchal její přidušené pochechtávání a cítil se šťastný a plný života.

„Co chceš dnes dělat?“ zeptala se.

„Být s tebou.“

„Ale no tak! Co ještě?“

„Rád bych masáž.“

„Ani náhodou.“

„A co když připravím palačinky?“

„Tak dobře. Pět minut.“

Obrátil jsem se na břicho a Laura zlehka přitiskla palce k mým zádkům. Byla špatná masérka, ale mě bavilo, když se o mě starala. Tlak palců ještě víc povolil, až na jedné straně zad ustal.

„Díváš se na telefon?“ zeptal jsem se a zakroutil hlavou.

„Že bychom šli do kina?“ řekla.

„Za to si vyberu nastavený čas jako ve fotbale.“

„Co třeba zajít na film *Smrt pana Lazaresca*?“

„Jasně,“ prohodil jsem, „klidně můžeme strávit zatím nejhezčí den v roce vysedáváním v temné místnosti a sledováním filmu o smrti v komunistickém Rumunsku.“

„V pořádku. Takže co chceš dělat?“

„Na tuhle otázku ti odpovím, až můj nastavený čas skončí.“

„Aha.“ Několikrát přitiskla dlaně k mým zádům a vyskočila. „Hotovo! No tak?“

„Co kdybychom šli na procházku do parku a krmili kachny?“ navrhl jsem.

„Tam jsme šli minulý víkend.“

„Já vím, a bylo to fajn.“

„Bylo to fajn, ale nemůže to být naše nejoblíbenější činnost,“ řekla. „Tehle koníček je pro starý lidi s igelitkama!“

Toho rána bylo všechno správně – dlažba chladná, ale ne tak, aby studila pod chodidly, metla na šlehání nekapala, v těstu neplavaly žmolky a palačinky šly snadno a rychle obracet a přistávaly na pánvi. Když člověk nemá děti, přemítal jsem, existují jisté útěchy. My jsme si mohli dopřát takhle lenivá víkendová rána a dělat si, co nás napadne. Naši známí byli tou dobou už několik hodin vzhůru, unavení a podráždění se dohadovali, na kom je řada, aby vyměnil plenky, načež udolání ustavičným sekýrováním vyráželi na další výlet na hřiště. Uvažoval jsem, jestli mám svoje myšlenky sdělit Lauře. Bylo to nebezpečné téma.

Když jsem se s pořádným stohem palačinek vrátil do pokoje, Laura upřeně sledovala iPhone a přejížděla po displeji nehtem. Položil jsem talíř na noční stolec.

Líně se obrátila. „Díky, zlatíčko,“ řekla, když jsem si vlezl pod deku.

„Rádo se stalo. Oplátkou pro mě můžeš udělat jen jedinou věc.“

„Ano?“ řekla a usmívala se očima.

Vypískla, když jsem se snažil zahřát si chodidlo na vnitřní straně jejího stehna.

„No tak! Já ti to přece dovolím vždycky!“ namítl jsem, když mě odstrčila.

Sklonil jsem hlavu k její hrudi a políbil ji na krk. Přitiskla se ke mně bradou. Položil jsem ruku na její bok.

„A co palačinky?“ prohodila.

„Do háje s nimi!“

„Pověz mi něco hezkýho,“ řekla a blýsklo jí v očích.

Opřel jsem se o loket a vtom jí zazvonil telefon. Odvrátila se ode mě, zvedla ho a vzápětí zatajila dech.

„To neuhodneš!“ vyjekla.

„Co?“ Snažil jsem se předstírat, že nejsem rozmrzelý.

„Jsme pozvaný na oslavu!“

„No ne!“ Naklonil jsem se k ní, ale než jsem ji stačil políbit, odvrátila se a vytukala cosi na displeji.

„Chceš vědět, čím je to párty?“ zeptala se.

„Povídej.“

„Zaca Forda! Skvělý, ne?“

„Zaca Forda?“ Uvolnil jsem paži zpod jejích zad a posadil se. „A proč nás zve na oslavu?“

„Je to důležitý? Má vernisáž!“

„Kdy?“

„Ve čtvrtek večer. Performance se bude konat nejspíš v galerii!“

„Hmm...“

„Moc nadšeně se netváříš,“ podotkla zachmuřeně.

„Ale vůbec ne, mám radost. Já jen... čtvrtěk...“

„Kontrolovala jsem to,“ řekla a rozzářila se. „Ten večer máme oba volno.“

„Bylo by to úžasné,“ řekl jsem vlídně, „ale opravdu si nemyslím, že můžeme jít, vzhledem k tomu, že Klaudie byla moje pacientka a...“

Laura na mě ostražitě pohlédla. „Říkals, že se Klaudie ani neukázala.“

„Ne, krátce ke mně chodila. Byla mojí pacientkou tři měsíce a pak přestala docházet. A už je to bezmála rok. Nemůžeme jít na společenskou událost, když je pravděpodobné, že se tam setkám s bývalou pacientkou. Nejspíš by měla pocit, že mi musí povědět, proč přestala chodit. A možná by se dokonce chtěla vrátit. Je to... zkrátka příliš trapný!“

Telefon se ozval znovu a Laura se usmála. „Klaudie nepříjde,“ oznámila mi.

„Jak to víš?“

„Zac mi to právě řekl.“

„Můžeš mi laskavě celou věc vysvětlit?“ začal jsem. „Zac Ford, muž, kterého jsi zatím potkala jen jednou, a to víc než před rokem na křtu mojí knihy, kde se objevil z neznámých důvodů, ti zčistajasna pošle textovku, ve který žadoní, prosím, přijď na můj večírek, právě jsem se rozešel s přítelkyní?“

„Ona nikdy nebyla jeho přítelkyní,“ řekla Laura.

„Jak to víš?“

„No, někdo mi to řekl. Něco v tom smyslu. Na tom nezáleží. Podstatný je, že jsem předpokládala tvoje obavy stran Klaudiiny přítomnosti, a tak jsem se Zaca zeptala, jestli dočtyčná přijde, a on řekl ne.“

„Opravdu?“

„Opravdu.“

„Hmm.“

„Takže půjdeme?“ zeptala se.

„Nevím. Totiž, doktor říkal, že bych se neměl přepínat. A proto bychom možná měli tentokrát zůstat doma. Půjdeme příště.“

„Ale vždyť to bylo před dvěma lety,“ řekla.

[Tohle bych nikdy neřekla a mrzí mě, že si to myslíš. Vždycky jsem si kvůli tvému zdraví dělala větší starosti než ty. Copak si nevzpomínáš? Musela jsem tě prosit, abys na tu operaci šel. Tys pořád říkal, že není žádný spěch, je to jen rakovina prostaty, může trvat dvacet let, než to bude nebezpečné, jsou tu vedlejší účinky, měli bychom se pořád snažit a tak dál. Nemohla jsem spát, tolik jsem se bála. Nad radou doktora Kumara bych nikdy nemávla rukou.]

„Je to teprve osmnáct měsíců,“ řekl jsem, „a to není po velké operaci zase tak dlouho.“

„Dobře, zlatíčko, v pořádku,“ řekla. „Já půjdu a ty zkrátka zůstaneš doma.“

„Cože?“

„Můžeš si objednat jídlo, sledovat fotbal, popíjet pivo, jít spát, co jen budeš chtít. Pozvi Adama. Budete se dobře bavit. Večírky jsi stejně nikdy neměl rád.“

„Chceš říct, že půjdeš beze mě?“ řekl jsem.

„A proč ne? Užiju si příjemný večer. Nebo mi snad nevěříš?“ Zatvářila se podrážděně.

Zarazil jsem se. Bývaly doby, a nebylo to zase tak dáv-

no, kdy jsme s Laurou dělali všechno společně. Třeba jsme se pohádali kvůli tomu, co by to mělo být, ale ať to bylo cokoli, byli jsme spolu. Laura dokonce plakala, když jsem nešel na její firemní večírek.

[Neplakala jsem proto, žes nešel na můj firemní večírek, ale proto, že jsem byla unavená a nastydlá a možná trochu opilá, a ty ses tak opozdil, když jsi mě přijel vyzvednout, že mě vrátný přinutil, abych čekala venku. A taky nechápu, proč se Adam tehdy pro jednu nemohl vzchopit. Později, když jsem seděla s Adamovou matkou vzadu v autě, a tys pro něj šel do nemocnice, připadala jsem si hrozně. Zmínila jsem se ti někdy, co říkala? Když jsi vystoupil, seděly jsme chvíli beze slova. Myslela jsem si, že na mě třeba zapomněla, ale pak se ke mně obrátila a řekla: „On je jako doktor, že? Působí tak uklidňujícím dojmem.“]

„Netvrdím, že ti nevěřím. Jen říkám... To je jedno. Třeba budu mít ve čtvrtek lepší náladu.“

„Takže půjdeme?“ Vrátil se jí dívčí temperament.

„Dobře,“ řekl jsem. Zavýskla a políbila mě na tvář. Zaváhal jsem v obavě, abych jí nezkalil radost, ale pak jsem se přece jen zeptal: „Tys mu na křtu mojí knihy dala svoje telefonní číslo?“

„Komu?“ Sklopila oči k telefonu.

„Fordovi.“

„Ale no tak, Jacku!“ obrátila se ke mně. „Víš přece, že nemusíš žárlit. Jen jsme si pět minut povídali. Vždyť jsem ti to už říkala, já tě před ním akorát vychválila, jaký jsi skvělý,

nejlepší terapeut v Londýně!“ Mlčel jsem a Laura pokračovala vlídnějším tónem. „Zlato, bude to zábava. Je to už hrozně dávno, kdy jsme si spolu naposledy vyšli!“

„Vždyť jsme si vyšli v neděli.“

„To byl jenom hospodský kvíz. To se nepočítá.“

[Děláš ze mě nějakou hloupou fanynku! Hotový holčíčí pištění při představě večírku Zaca Forda! Bylo mi devětatřicet, ne třináct! Nechtěla jsem jít na Zacovu párty, protože byl pohledný nebo slavný. Měla jsem zkrátka chuť jít na večírek, na jakýkoli. Nezapomeň, že jsem tě poznala, když jsem byla na vysoký. Tys strávil většinu let mezi dvacítkou a třicítkou jako single – spal jsi s opičím ksichtem a se všemi těmi svědomitými holkami ostříhanými nakrátko. Já jsem tahle léta strávila s tebou. Ráda, samozřejmě, ale taky jsem o některé věci přišla. Nemyslím tím náhodný sex, ten mě nezajímá. Ale neprožila jsem období, kdy bych byla svobodná, dělala si, co chci a kdy chci, aniž bych se před někým ospravedlňovala.

Rozuměj mi dobře. Ne že bych nebyla tak, jak jsme žili, šťastná – byla. Nevadil mi hospodský kvíz, jakkoli bych si večer, kdy si vyrazíme do města, představovala jinak, a Adama mám opravdu ráda, i když nadobro uvízl v osmdesátých letech, kdy prožíval pubertu. Chtěla jsem se jen stýkat i s jinými lidmi. A neříkám tím „stýkat“ ve smyslu „spát s nimi“. Chtěla jsem si jen rozšířit obzory.

Občas, když jsme byli jen spolu, připadala jsem si osamělá. Jednou jsem ti to řekla, ale urazil ses. Dovol, abych ti tu věc vysvětlila znovu. Prohlašoval jsi, že

vztah s rodiči určuje náš charakter. Moje nejšťastnější vzpomínky z dětství jsou ty rané, kdy s námi ještě žil táta. Každý večer vodil domů návštěvy: spisovatele, nakladatele, novináře, hospodský vypravěče, kamarády ze školy, který náhodou potkal na ulici. My s Andreou jsme mu sedávaly na klíně a poslouchaly smích a pokřikování, aniž jsme něčemu rozuměly. Tohle mi chybělo. Nechtěla jsem říct, že jsem s tebou nebyla šťastná. Jen to, že být s tebou nebylo jako být s ostatními lidmi, protože tys nepatřil k ostatním. Byl jsi mojí součástí.]

3

Neměl jsem náladu spěchat na večírek Zaca Forda. Nechal jsem Lauru, ať si rázně klope na svých vysokých podpatcích přede mnou. Daleko by nedošla, protože mapu jsem měl já.

Zastavila se, obrátila se ke mně a svráстила čelo. „Proč jdeš tak pomalu?“ řekla.

„Proč ty jdeš tak rychle?“ odpověděl jsem klidně a beze spěchu ji dohonil.

„Víš přece, že nerada chodím pozdě.“

„Ty ses vypravovala čtyřicet minut, ne já,“ podotkl jsem.

„Neupozornil jsi mě, že přijdeme pozdě.“

„A proč bych měl něco takovýho dělat?“

„Máš hodinky.“

„Věnoval jsem ti je taky.“

„To bylo před deseti lety.“

„Nikdy jsi je nenosila.“

„Hodinky mi nesluší.“ Vykročila vpřed, pak se zastavila a ohlédla se. „A tys nikdy neměl na sobě to sako od Paula Smithe, který jsem ti koupila!“

„Jak to spolu souvisí?“

[Když pomyslím na to sako, ještě teď jsem vzteky bez sebe. Moc ti slušelo! Tak dlouho mi trvalo, než jsem ho sehnala, a tys ho ani neoblékl! A když jsi ho rozbalil, dokonce jsi ani nepředstíral, že máš radost! Když jsem ho viděla přistě, bylo v pytlí s oblečením, který jsi vezl do charity! Cítila jsem se tak dotčená!]

„Vrať mi můj telefon!“ vybafla.

„Za okamžik,“ řekl jsem. „Myslím, že už tam skoro jsme.“

„To už jsi tvrdil před deseti minutami. Copak se chlapi neumějí od přírody dobře orientovat? Neříkáš mi to snad odjakživa?“ V očích jí zajiskřilo. Rozpoznal jsem úsměv – vyjadřoval: „Právě jsem ti dala direkt. Jestli mi ho zkusíš vrátit, bude hůř.“

Zakoulel jsem očima a pohlédl dolů. Kroužek na mapě zůstával za námi pozadu, ale jestli nelhal, měli bychom teď být na Montclare Street. Vchody nebyly označeny čísly, takže se dalo těžko odhadnout, kterým směrem hledat číslo popisné 21. Všiml jsem si, že před jedněmi otevřenými dveřmi stojí opálená hubená holka celá v černém.

Než jsem stačil promluvit, Laura prohlásila: „Tamhle to je!“ Ukázala směrem, kterým jsem se díval, a přešli jsme ulici. „Ještě že mě máš s sebou, vid?“ prohodila.

Zasupěl jsem, ale ne tak nahlas, aby mě mohla slyšet.

Vytáhla dívka několikrát přejela stříbrným perem po seznamu jmen v deskách nahoru a dolů, jako kdyby nechápala, že jsou seřazena podle abecedy, a pokynula nám, abychom šli dál.

„Představení za chvíli začne,“ dodala. „V suterénu. Měli byste si pospíšet.“

Vstoupili jsme do ohromné místnosti prozářené pronikavými paprsky zapadajícího slunce, s betonovou podlahou a ze dvou stran prosklenými stěnami. Jako bychom se ocitli v rohu akvária. Přítomno bylo asi třicet nebo čtyřicet lidí. Já jediný v obleku.

Na schodišti vedoucím do suterénu se tvořila fronta. Těžko říct, zda se hosté snažili sejít dolů, vyjít nahoru nebo ani jedno z toho. Nahore u schodiště stál plastový koš přetékající lahvemi a ledem. Pivo bylo japonské značky, o které jsem nikdy neslyšel.

„Všimla sis,“ řekl jsem a podal Lauře pivo, „že všichni muži v téhle místnosti mají buď vousy, sukni, nebo obojí? On byl stanovený nějaký formální úbor? Vousy a transvestiti?“

„Ohromně vtipný!“ prohlásila Laura otráveným tónem. Zadíval jsem se na ni ještě jednou. Mračila se. Obvykle se mi dařilo zahnat její špatnou náladu vtipem. Jedině když byla naštvaná na nejvyšší míru, nezasmála se.

Fronta se nehýbala. Když jsem si bral druhé pivo, Laura zasyčela: „Tak jdeš?“ Stála v polovině schodů.

Ve střední části suterénu stálo deset nebo patnáct herců zkamenělých jako uprostřed barové rvačky, brady opřené o pěsti a na hlavách balancovali stoly. Hosté stáli mlčky kolem, jako by sledovali divadelní hru. Několik vteřin se nikdo nepohnul. Tlustý muž s velkým fotoaparátem zavěšeným na krku prošel středem a zabíral herce zblízka.

„Mám dojem, že jsem tyhle chlápky už viděl v Covent Garden,“ zašeptal jsem Lauře. „Jeden z nich byl Charlie Chaplin.“

„Pšš!“ sykla. Ani teď se neusmála.

Nechápal jsem, co se děje. Vždycky ji rozčilovalo, když

jsme měli zpoždění, ale rozmrzelost by ji měla dávno přejít. Nebyla o nic větším příznivcem moderního umění než já. Přesto zamyšleně zírала na lidské sochy a předstírala, že si mě nevšímá.

[Já jsem nepředstírala, že si tě nevšímám; jen jsem se soustředila. Lidské sochy se ve skutečnosti velmi pomalu pohybovaly. A o to zjevně šlo – performance se jmenovala Štamgast a měla znázornit, jak by moucha viděla barovou potyčku. Nejspíš máš pravdu, byla to ptákovina, ale v té době jsem se snažila udržovat si otevřenou mysl.]

Ještě chvíli jsem čekal, ale nic se nedělo, a tak jsem si šel nahoru pro další pivo. Vedle koše s lahvemi stál muž v třídílném plátěném obleku a v měkkém plstěném klobouku.

„Vy na sobě máte oblek!“ konstatoval jsem a dotyčný se zatvářil rozpačitě. „Já myslel, že jsem tu jediný!“

Otevřel jsem láhev piva a seznámili jsme se. Jmenoval se Timmy. Zeptal jsem se, jestli je sběratel. Odvětil, že tak trochu dělá do výtvarného umění. Chtěl jsem vědět, jestli už koupil nějaká Zacova díla, a on se na mě opatrně podíval, jako bych řekl něco neslušného.

„Timmy!“ Vousatý muž s chlupatýma nohama v jasně červených krátkých kalhotách se protáhl kolem mě a dvakrát políbil Timmyho na tváře.

Klábosili a já okouněl stranou a nevěděl, jestli mám zůstat, nebo odejít. Rozhlédl jsem se, ale v dohledu nebyl nikdo, s kým bych si povídal, a tak jsem je přerušil: „Vy oba rozumíte modernímu umění mnohem víc než já. Můžete mi

něco vysvětlit? Jak funguje umělecká performance po ekonomické stránce? Totiž, pokud jde o výtvarné dílo, to chápu. Někdo si koupí obraz a pověsí si ho na zeď. Ale jde mi o ty herce dole. Jak si tohle může někdo koupit? A když si to nemůže nikdo koupit, jak si umělec vydělá na živobytí?“

„Myslíte peníze? Ptáte se, jak si vydělávají peníze?“ zeptal se Timmy.

„No, ano. Přesně na to.“

„To vám nepovím.“ Timmy sraštil čelo. „Tohle není moje parketa. Jsem přesvědčený, že nějaké způsoby se najdou.“

Zahlédl jsem Lauru. Stála v půlkruhu návštěvníků na druhém konci místnosti a všichni upřeně hleděli na malé čtvercové plátno poseté červenými kaňkami. Ford stál uprostřed. Měl na sobě odřené designové džíny a přiléhavé šedé tričko, pod kterým vynikaly jednotlivé kontury vypracovaných břišních svalů. (Kulturistika je klasický projev nejistoty – ulita, za kterou se člověk schovává.) Od doby, kdy jsem ho viděl naposledy, si nechal narůst husté vousy (další hradba). Přešel jsem místnost a postavil se těsně za Lauru. Neobrátila se. Ford mluvil a při řeči těkal pohledem jako neklidná moucha. Jeho slova se mi míhala hlavou a nedokázal jsem pochopit, co říká. Pozoroval jsem zadní část Lauřiny tváře a snažil se vyvodit, jestli je na mě našťvaná. Políbil jsem ji na krk. Strnula. Proč je tak rozzlobená?

[Já jsem nebyla rozzlobená; jen soustředěná na Zaca. Mluvil o tom, že vytvořil pigment naprosto stejným způsobem jako malíř v patnáctém století. Barvu dokonale sladil s portrétem od Botticelliho a pak protlačil na plátno drobnými dírkami podobnými pórům

v kůži, takže vypadala jako krev. Takhle bychom měli přistupovat k umění, říkal – musíme k němu být drsní. Teď, když máme fotoaparáty a televize, renesanční umění je bezvýznamné. Musíme je rozdrtit a zničit a vytvořit něco nového.

Možná jsem byla trochu podrážděná. Pokud jde o řeč tvého těla, když jsme přišli, choval ses jako puberták, kterého přivlekli na bratrancovu svatbu. I když jsi stál za mnou, dokázala jsem si představit tvůj mrzutý výraz. Připadala jsem si provinile, a to mě rozčilovalo, protože jsem za nic nemohla. Já tě varovala, abys tam nechodil.

Já vím, vím. Měla jsem být vlídnější. Můj nespolečenský chudáček! Večírek Zaca Forda pro tebe musel být stejně strašný jako jízda na kole! Cítím teď lehké dojetí, když si tě představím, jak jsi tam stál v šedivém obleku stranou od davu, příliš hrdý, aby sis stěžoval, a příliš ostýchavý, aby ses vmísil do společnosti.]

Vybavil jsem si, jak probíhal náš rozhovor, než jsme přišli, a vnímal jsem její chování jako nespravedlivé – ona se přece rozhodla odbočit ve Whitechapel doleva; já nás vrátil na správnou trasu, a přesto mě nařkla, že jsme se ztratili mou vinou. Byl to absolutní nesmysl!

[Teď už je mi to samozřejmě jedno, ale rozhodně jsi to byl ty, kdo špatně odbočil.]

Ford se odmlčel a já na něj pohlédl.

„A pak,“ řekl, „skončím...“

Nastalo ticho. Čekali jsme, že bude pokračovat. Neříkal nic. Čas plynul.

„Proč skončíte?“ Muž, který položil otázku, stál stranou od skupiny, měl na sobě tričko Adidas a přes džíny hořčicově žlutou sukni. Vypadal nevrle, jako by byl našťvaný, že se musí ptát.

„Skončím,“ odvětil Ford, „protože už nebude co říct. Bílá vplyne do stěn a zmizí do ticha. Pojdte,“ pokračoval po dlouhé odmlce. „Chci vám ještě něco ukázat.“ Vedl nás ke koláži z mizerně nastříhaného papíru. Člověk by skoro řekl, že zmíněný papír kdysi býval dětský výkres.

„Občas,“ spustil, „slyšíte, jak lidi podotknou, že tohle by dokázalo vytvořit dítě. A já si v duchu říkám, kéž by... kéž by... Protože když je člověk umělec, tak se právě tohle snaží najít – svobodu dítěte. Když jste dospělý, je těžké se osvobodit. Většina dospělých jen napodobuje, chápete... Dětství je jediné období v našem životě, kdy máme možnost projevit se naprosto originálním způsobem. Víte, že hodně pracuju s dětmi. Většinu dnů trávím v nemocnicích, a to v Great Ormond Street, Evelina nebo v Royal Alexandra. A lidi mi pořád říkají, jak je to ode mě laskavé, ale ve skutečnosti není. Protože já z těch návštěv obrovsky těžím. Děti nás mají tolik co učit! Takže například tohle dílo začalo tak, že jsem maloval pětiletýho kluka, jmenoval se Marcus. Takový odvážný, bystrý. Když jsem skončil, dal jsem mu obrázek se slovy: ‚Rozstřihej ho, jak chceš.‘ A on ho rozpižlal těmi roztomilými dětskými nůžtičkami s kulatými konci. A pak, když jsme měli asi dvacet nebo třicet kousků, povídám mu: ‚Teď slep tyhle kousky dohromady tak, aby vyjadřovaly, jak se cítíš.‘ A zajímavá věc, on se nesnažil dát dílky dohromady jako skládačku. Sestavil je

tak, jak by to žádný dospělý nikdy neudělal.“ Zac během řeči pohupoval jednou z bosých nohou obutých v mokasínech. „A tak jsem vytvořil sérii takových portrétů, prodávám je teď v aukci a všechny peníze poputují do nemocnice Great Ormond Street.“

„Uau, to je úžasný!“ ozvala se Laura nakřáplým hlasem, který si nechává pro ty, kdo ji neznají. *[Nikdy v životě jsem neřekla „uau“.]*

„Ne,“ řekl Ford a švihl rukou, jako by odháněl komára, „vážně. Moje činnost se vůbec nedá porovnávat s tím, co dělají ti maníci v Great Ormond Street.“ Rozhlédl jsem se, jestli zachytím něčí pohled, ale všichni ostatní se tvářili vážně. „A tamní děti,“ pokračoval, „jsou úžasný. Děti jsou odrazem společnosti, ve které žijí, a tady na Západě to znamená, že často bývají hodně materialisticky zaměřeny. Sledují dětský televizní stanice, během hodiny vidí sto reklam na hračky a myslí si, že to chtějí, a rodiče kupují ty plastový krámy, se kterými si pak potomci ani nehrají – malé příruční poklady, aby je připravili na život, který se točí kolem supermarketů a kreditních karet. Setkání s dětmi z Great Ormond Street je ale nesmírně osvěžující, protože ty pohlížejí na život úplně jinak. Nechtějí věci; chtějí tvořit. Papír. Nůžky. Barva. To chtějí.“ Odmlčel se. „Řekl bych, že děti jsou mojí největší inspirací. Spolu s Picassem, Gándhím, Johnem Lennonem a Basquiatem...“

„Slyšela jste, co ten chlápek vykládal?“ Nemohl jsem to dál poslouchat, a tak jsem si šel pro další pivo. U koše s láhevemi stála fantastická, asi devatenáctiletá holka. Měla na sobě proužkované sako a pod ním jen černou hedvábnou podprsenku.

[To byla „Chaz“ Fortescueová, věř nebo ne, celým jménem Chastity. Fantastickou bych ji zrovna nenazvala, i když je fakt, že vypadala jako takový ty nakynutý sexy kočky, jaký tě zjevně přitahují. Jako tvoje oblíbená stará známá Karolína.]

„Myslíte Zaca?“ zeptala se.

„Ano. Právě jsem poslouchal, jak mluví o umění. Bylo to neuvěřitelný.“

„Já vím,“ řekla. „Potkat opravdového génia je vzácnost.“ Rozkašlal jsem se a pivo mi vlétlo do nosu.

Když jsem Lauru uviděl znovu, trůnila vedle Forda na bílém rohovém gauči v prvním patře. Na bedně z plexiskla seděla dívka v podprsence, upřeně zírala před sebe a kouřila jointa.

Ford se na Lauru díval, jako by spolu vtipkovali. „Líbí se mi tvůj styl,“ řekl jí a rozesmál se. Posadil jsem se na pohovku. Ford na mě vrhl rychlý pohled a bleskově sklouzl očima zpátky k Lauře.

„Já jsem Jack,“ řekl jsem a napřáhl k němu paži. „Byl jsi na křtu mé knihy.“ Netvářil se nijak. „*Freud a Holmes: Další Oidipův komplex*. Zhruba před rokem a něco.“ Paže, kterou jsem stále držel nataženou, začínala těžknout. Co je víc trapné, nechat ji tak, nebo ji stáhnout? „A tam ses taky seznámil s mou ženou Laurou,“ doplnil jsem a kývl bradou směrem k ní.

„To je pravda,“ potvrdila Laura. „Ty si nevzpomínáš, Zacu? Byl jsi v hospodě a čirou náhodou jsi zabrousil nahoru a nachomýtl se ke křtu Jackovy knihy. A tam ses se mnou seznámil.“ Ford se na okamžik nejistě usmál, ale neřekl nic.

Laura překotně pokračovala. „Byla jsem otravná, pořád jsem se Jackem chlubila, a tys prohlásil, že znáš někoho, kdo by ho zřejmě rád navštívil.“

„No jo, jasně,“ řekl Ford a drtil mi ruku. „Už si vzpomínám. Zkontaktoval jsem tě s Klaudíí, je to tak?“ vybafl a položil dlaň na moje rameno.

„Dal jsi jí moje telefonní číslo,“ řekl jsem.

„Chudák Klaudie,“ pokračoval s rukou na mém rameni, jako by mě utěšoval. Věděl jsem, o co se snaží – muži, kteří si potrpí na přímý kontakt, vždy začínají tak, že se dotýkají manželů – a tak jsem se pokusil odtáhnout, ale sevřel mě pevněji.

[Zac se zřejmě snažil chovat přátelsky. Když ho člověk pozná blíže, uvědomí si, že je mimořádně nejistý. Jeho otec odešel z domova, když bylo Zacovi teprve deset, a od té doby toužil po uznání ze strany jiných mužů. Chodil do chlapecké školy. Na svůj věk byl vysoký, ale sport mu nešel, a tak neměl nic, co by ho spojovalo s ostatními kluky. Řekl mi, že vždycky líp vycházel se ženami. Ve skutečnosti si myslím, že je možná gay, nebo alespoň bisexuál.]

„Nemyslíš si, že by Zacova činnost v Great Ormond Street vydala na opravdu zajímavý článek?“

„Já nevím,“ vpadl jí do řeči Ford. „Do opěvování v novinách se moc nehrnu.“

„Nebude to vypadat, jako když se chlubíš,“ ujistila ho Laura.

„No, ale možná jo,“ řekl jsem.

„Když článek napíše ten pravý člověk, tak ne!“ Laura se nepřátelsky usmála.

Ford se dal znovu do řeči. Příkyvoval jsem, aniž bych mu naslouchal. Číšník v černých kraťasech nám nabídl z podnosu jarní závitky. Jeden jsem si vzal a namočil ho do pomerančové omáčky. V puse se mi trapně rozlomil a omáčka skápla na klopou. Ford dál líně řečnil a já s pohledem upřeným na klopou přemítal, jestli si nehody někdo všiml. Nastala pauza a Ford pronesl klíčovou větu: „V tomto životě ne!“ Všichni vybuchli smíchy. Ford se smál nejhlasitěji a přitom se předklonil a zíral mi přímo do očí. Měl jsem dojem, že je mou povinností, abych předstíral, že jsem se přidušeně uchechtl.

Číšník se vrátil.

„Ne, díky,“ řekl jsem s pohledem upřeným na klopou. „S tím předchozím jsem měl trochu problém.“

„Ještě pár takových fleků,“ poznamenal Ford, „a nejspíš budeš muset jít do čistírny!“ Ostatní včetně Laury se dali do smíchu. *[Jestli jsem se smála, tak jenom z rozpačitosti.]* „A možná by vyšlo levněji koupit si nový oblek!“ Znovu smích. „Jen žertuji, kámo,“ prohodil Ford, předklonil se a praštil mě do ramene. Dál jsem se usmíval, aby se zdálo, že se nic neděje, dokud smích neustal.

Rozhlížel jsem se po místnosti, abych se nemusel dívat na Forda, a vtom jsem si všiml ženy, která vypadala jako Kristýna. Jen jsem ji poznal, můj úsměv se rozjasnil.

„Právě jsem zahlédl někoho, koho bych měl jít pozdravit!“ prohlásil jsem a vstal. Nikdo neodpověděl.

Kristýna stála klidně jako manekýna a naslouchala pohlednému muži v přiléhavém šedém tričku. Když jsem se dotkl jejího předloktí, překvapeně vytřeštila oči, načež se

usmála. Muž, s nímž si povídala, ji políbil na obě tváře a vzápětí zmizel.

„Promiň,“ omluvil jsem se, „nechtěl jsem rušit...“

„Nedělej si s tím hlavu. Nerušíš. Už je to dlouho, Jacku. Mám dojem, že tě vídám čím dál méně! Čím to je?“

„Nevím.“ Založil jsem si paže na hrudi a držel láhev s pivem před potřísněnou klopou. „Moc rád tě vidím.“ Zrovna dobře to neznělo. Neprojevil jsem dostatečné nadšení. Chtěl jsem vyjádřit, že bych ji s radostí potkal, kdybych se právě nenacházel ve stavu, kdy přemáhám vztek, poté co mě Ford setřel. „Je hloupý, že se vidíme tak málo. Ta hrstka nás, co nemáme děti, by měla držet pohromadě!“ Kristýna neodpověděla a já se zarazil. „A co ty,“ pokračoval jsem co nejveseleji, „jsi fanynkou Zaca Forda?“

„Byla jsem.“

„A co se stalo?“

„Ale nic. Zkrátka jsem ho přestala sledovat. Jsi v kontaktu s Markusem a Tobym?“

„Dávno ne,“ odvětil jsem, zklamaný, že změnila téma hovoru.

„Na vysoký jsme spolu tolik kamarádili. Pamatuješ...“ Kristýna začala vyprávět vtíp, který jsem jí určitě řekl já, ale nepřerušil jsem ji. Užíval jsem si jejího nadšení, když předváděla Marcusův obličej. Připomínali jsme si další veselé kousky a hlouposti, které naši kamarádi vyváděli v opilosti, a já málem zapomněl na skvrnu na obleku i uraženou pýchu, když jsem náhle zahlédl Forda s Laurou, jak vstávají z gauče.

„Jak dlouho trvají tyhle večírky?“ zeptal jsem se a mrkl na hodinky.

„Nemám potuchy.“ Úsměv jí zmizel ze rtů a mě přepadla nervozita.

„Ne že bych chtěl odejít. Opravdu tě rád vidím. Já jen, že alkoholové párty nejsou můj šálek kávy. Zvláště ne tehdy, když jsou všichni tak v obraze.“

„Já vím, co tím myslíš.“ Její pozornost upoutal kdosi za mými zády. „Vidíš tamhle toho chlápka?“ řekla. Rozhlédl jsem se. Ford s Laurou byli pryč. „Toho v tý hedvábný černý košili,“ upřesnila. „Klidně se zeptal, jestli si nechci zašoustat. Věřil bys tomu? Úplně normálně jsme se bavili – řekla jsem mu, že jsem nakladatelka, a on mně, že je malíř, a pak, když jsme si opravdu dobře notovali, se najednou zarazil a povídá mi, jestli prý si nechci tamhle na toaletách zašoustat?“

„Vážně?“ Rozhlédl jsem se, kde je Laura. „A cos mu odpovíděla?“

Zamračila se. „Řekla jsem, že ne, samozřejmě!“

„No jo, jasně. Ale mimochodem, když mluvíme o rádo-by spisovatelích...“ Sklouzla pohledem jinam. „S knihou je všechno v pořádku? Nechci otravovat; jen že jsem o ní nějakou dobu neslyšel.“

„No jo, v pořádku... žádný problém... je ještě brzy.“ Kristýna sklopila oči, pak je zvedla ke stropu a dopila pár posledních doušků piva. „Potřebuju další pití a tamhle je někdo, s kým si musím popovídat. Nevadí ti to?“

Zalhal jsem, zavrtěl hlavou a pak se znovu pozorně rozhlédl po místnosti a pátral po Lauře. Těkal jsem pohledem po nejrůznějších existencích. Růžolíci muž. Buřinka. Umělé řasy. Číro. Namalované rty a vyceněné zuby. Laura nikde.

„Steve Kinch.“ Tlustý muž s fotoaparátem na krku se postavil přede mě, obličej až příliš blízko mému.

„Jack Randall.“

„Pozoruju tě,“ řekl. „Jsi tu nový hoch. Spíš jsem měl říct muž. Čím se zabýváš?“ Ford s Laurou se objevili na schodišti nad mužovým ramenem a zmizeli za jeho hlavou. „Viděl jsem, že si povídáš s Kristýnou Wakemanovou. Jsi nakladatel?“

„Ne.“ Ustoupil jsem dozadu. „Napsal jsem knihu a ona je moje editorka.“

„Vida, tak ty jsi spisovatel! Já taky,“ usmál se, a aniž by se nějak zjevně pohnul, znovu se ocitl příliš blízko u mě. Ucítil jsem jeho kyselý dech. „V současné době jsem na volné noze. Občas dělám nějakou práci pro Zaca. Tiskové zprávy a tak. O čem je tvoje kniha?“ Laura s Fordem kroužili po kovovém schodišti.

„O Freudovi,“ řekl jsem.

„Skvělý spisovatel, ale takový mizera!“ Začal vykládat historku o zanedbávané dceři. Přestal jsem poslouchat. Zdálo se, že Ford drží Lauru kolem pasu. Rozhodně ji měl za jejími zády, ale zábradlí mi překázelo ve výhledu. „Na co koukáš?“ zeptal se Steve a ohlédl se. „Hmm, chudáku!“ řekl. „Lítáš v tom až po uši, co?“ Schodiště vedlo ke dveřím. „Všiml jsem si, že tohle děláš celý večer. Nemůžeš z něj spustit oči, vid? Teď je pryč. Budeš toho muset nechat.“

„Co je nahore?“

„Cože, snad nemyslíš na tohle!?“ vyjekl.

„Můžeš mi jednoduše odpovědět? Nahore je další společenská místnost, nebo co?“ chtěl jsem vědět.

„Společenská místnost!“ uchechtl se.

„Tak co tedy?“

„Zacova ložnice, samozřejmě.“

„Ložnice?“

„No jo, rád občas přespává v galerii. A tu a tam,“ dodal Kinch ostýchavě, „zkrátka potřebuje postel...“ Obešel jsem ho zleva, ale následoval mě jako taneční partner. „Ty se ale naotravuješ! Tam nahoru nemůžeš!“ nabádal mě.

Protáhl jsem se kolem něj a těsně jsme se minuli ramenem. Pokusil se mě chytit za paži, ale vysmekl jsem se. Schody jsem bral po dvou a místnost se mi míhala před očima. Nahore jsem se zastavil, nabral dech a zprudka vzal za kliku. Západka cvakla a dva hlasy ztichly. Uklidnil jsem se a dlaní pravé ruky se opřel do dveří. Otevřely se a já jsem s paží nataženou dopředu a roztaženými prsty zkameněl, jako bych chtěl zarazit scénu, která se přede mnou otevřela.

[Zatímco ses bavil s Kristýnou, Zac mě provedl po galerii. Ukázal mi několik abstraktních děl – syté barevné tečky nebo čtverce nebo čáry rozptýlené po bílém plátnu. Mlčky stál vedle mě a já nevěděla, co říct. Připadalo mi hloupý podotknout, že jsou hezký, ale nic jiného mě nenapadlo. Občas mi podal krátké vysvětlení, které naznačovalo víc – například si vzpomínám, že tam byly nějaké kudrlinky, a ty měly co do činění s tím, jak se šíří vůně. Kdekoli jsme procházeli, uvědomovala jsem si, že lidé kolem – jakkoli byli úžasní a okouzlující – podléhali v Zacově blízkosti okouzlení. Nic neříkali. Nanejvýš na sebe upozornili, ale vnímala jsem jejich reakci. Přestali si povídat nebo šeptat a kradmo po nás pokukovali.

„Ráda bych viděla originály portrétů, které jsi maloval,“ řekla jsem, „než jsi je nechal rozstříhat.“

„Hmm, někdo má možná fotky, ale já nic neucho-

vávám. Chceš vědět, jestli umím malovat? Jestli dobře vystihnu podobu?“ Přesně to jsem chtěla, ale nepřiznala jsem, jak se věci mají. „To přece vůbec není důležité. Vážně si myslíš, že lidi, který posedávají na okrajích parků a prodávají portréty Elvise a Marylin, jsou dobrý umělci?“

„Svým způsobem,“ řekla jsem.

Rozesmál se. Chaz přišla nahoru a prohlásila, že je unavená. Okázale položila hlavu na Zacovo rameno.

„No tak si jdi lehnout,“ řekl Zac. Chaz upřeně pohlédla na něj, pak na mě, a odkráčela. „Omluv ji,“ dodal Zac a pokračoval: „Něco ti povím, když tě tak zajímají portréty, namaluju tě. Až bude portrét hotový, můžeš si s ním dělat, co chceš, pak už ho nemusím vidět. Mám ale jednu podmínku. Dílo musí být něčím originální. Dáš mi něco, cos nikdy nikomu nedala.“

„Jako třeba co?“ zeptala jsem se.

„Rozhodnutí je na tobě,“ řekl. „Pojď.“ Zlehka mě vzal za loket.

„Kam?“

„Nahoru po schodech.“

„Teď ten portrét malovat nebudeme, nebo jo?“ řekla jsem.

„Ne,“ usmál se. „Teď ne.“]

4

Dnes nechci myslet na Lauru a na Zaca. Místo toho pát-rám po francouzském vydání své knihy. Když jsem se pokou-šel rozpomenout na rozhovor s Kristýnou před dvěma lety, něco mě znervóznilo. Řekla mi, že prodala práva Francou-zům, ale jakmile jsem se zeptal na podrobnosti, mluvila vy-hýbavě. V Librairie Kléber moji knihu nemají a nerudný muž za pultem mi oznámil, že ani v počítači o ní žádný záznam nenašel. Napsal jsem Kristýně e-mail, abych zjistil, co se děje.

V internetové kavárně jsem neodolal a podíval se na face-book. Došlo k drobné změně. Laura změnila profil – foto sta-ré asi patnáct [*o něco málo víc než pět*] let. Projížděl jsem dolů. Nějaké fotky, všechny s dívkami, a jen jeden post – Laura sledovala nějaký film a na závěr chtěla na zdůraznění zatleskat. Jakýsi blb jménem Hubert cítil potřebu komentovat: „Zatím jsem neviděl, ale udělám to.“ Doplněno smajlí-kem, který mrká. Proč to mrkání? A proč se takhle konverzace musí odehrávat před celým světem? A kdo je vůbec Hubert?

Toto je pouze náhled elektronické knihy.